

Innst. S. nr. 20

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i instruksene for Forsvarets ombudsmannsnemnd og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige og om valg av nestleder for nemndene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortinget har vedtatt instruks for Forsvarets ombudsmannsnemnd. Etter § 2 i instruksen skal nemnda bestå av sju medlemmer som velges av Stortinget for fire år. Et av medlemmene velges som formann og benevnes Ombudsmannen for Forsvaret. Ombudsmannen er årslønnet, med lønn fastsatt av Stortinget. De andre medlemmene tilkommer godtgjørelse etter komitéregulativet. Av nemndmedlemmene er det bare Ombudsmannen som arbeider i vervet på heltid. Stortinget har vedtatt en tilsvarende instruks for Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige. De samme personer er medlemmer av de to nemndene, og samme person er Ombudsmann.

For inneværende periode 1. januar 2002-31. desember 2005 består nemnda av:

Ombudsmann Dagfinn Hjertenes, Florø/Oslo
Marie Brenden, Lillehammer
Ivar Johansen, Oslo
Rune Kristiansen, Son
Karen-Margrethe Mjelde, Sandnes
Gretha Evelin Thuen, Svinndal
Inge Wold, Råde

Det er ikke valgt nestleder for nemnda, og heller ikke varamedlemmer.

I Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i 2002 (Dokument nr. 5 (2002-2003)) er det opplyst:

"Personellsituasjonen ved Ombudsmannens kontor har vært anstrengt over lang tid grunnet sykefravær m.m. og tidvis har kontoret vært uten sekretærbetjening. For øvrig er ombudsmannen sykemeldt fra 28.10.02. Under ombudsmannens fravær er avdelingsdirektør Egil H. Nilsen stedfortredende ombudsmann."

Ombudsmann Hjertenes var tilbake i tjeneste 10. mars 2003.

Det er ingen bestemmelse i instruksene om hvem som fungerer som Ombudsmann for Forsvaret og for sivile vernepliktige når denne er syk. Ved fastsettelsen av slike regler kan det være grunn til å sammenligne med de tilsvarende forhold hos Riksrevisjonen og Sivilombudsmannen.

Riksrevisjonens øverste ledelse er kollegiet, som består av fem medlemmer og velges av Stortinget for fire år. Det velges også personlige varamedlemmer. Ifølge instruks av 1918, som Stortinget har vedtatt, velger Stortinget også Riksrevisjonens formann og nestformann. Bare formannen (riksrevisor) arbeider på heltid for Riksrevisjonen. Det er også bestemt i instruks at den daglige ledelse forestås av formannen og i hans forfall av nestformannen. I Riksrevisjonens utredning om ny lov og instruks for Riksrevisjonen er det opplyst (s. 106) at ordningen med at kollegiets nestleder ivaretar den daglige ledelsen ved lederens forfall, ikke praktiseres lenger. Revisjonsråden er nå fast stedfortreder for Riksrevisjonens leder (nestleder) ved behandling og avgjørelser i faglige og administrative spørsmål som ellers avgjøres av lederen. Det er derfor revisjonsråden som fungerer som daglig leder når lederen har reise-, feriefravær m.m. Revisjonsråden er for øvrig fast sekretær for Kollegiet og lederens nærmeste rådgiver i faglige og administrative spørsmål. Når lederen har forfall til et møte i Kollegiet, ledes møtet av den valgte nestlederen.

I Riksrevisjonens forslag til ny instruks for Riksrevisjonen § 1-2 er det foreslått bestemt at revisjonsråden leder etaten i daglig leders fravær, men nestlederen i Kollegiet trer inn som daglig leder - inntil ny leder

eventuelt er valgt - dersom lederen ikke lenger kan ivareta den daglige ledelsen på grunn av langvarig sykdom eller død i valgperioden.

Loven om Stortingets ombudsmann for forvaltningen bestemmer i § 1 fjerde ledd: "Er Ombudsmannen på grunn av sykdom eller av andre grunner midlertidig forhindret fra å utføre sitt verv, kan Stortinget velge en stedfortreder til å gjøre tjeneste så lenge fraværet varer. Ved fravær inntil 3 måneder kan Ombudsmannen bemyndige kontorsjefen til å gjøre tjeneste som stedfortreder." Her synes det forutsatt at Stortinget vanligvis ikke velger stedfortreder hvis fraværet varer inntil tre måneder, motsatt hvis det varer ut over tre måneder.

PRESIDENTSKAPETS MERKNADER

Etter Presidentskapets oppfatning bør det velges nestleder for nemnda. I kollegiale organer er det vanlig at et av medlemmene er valgt som nestleder for hele funksjonstiden, og Presidentskapet finner at den samme ordningen bør gjelde for Ombudsmannsnemnda. Stortinget bør velge nestlederen, og som hovedregel bør nestlederen lede møtene i nemnda når Ombudsmannen har forfall. Bestemmelse om dette foreslås tilføyd i de to instruksene.

Dessuten foreslår Presidentskapet at Stortinget blant de nåværende medlemmene velger nestleder for den gjenværende del av nemndas funksjonstid, det vil si ut året 2005. Som nestleder foreslås valgt Rune Kristiansen.

Når det gjelder å ivareta den daglige ledelsen av Ombudsmannens kontor, er det mest praktisk at den øverste tjenestemannen ved kontoret - avdelingsdirektøren - fungerer som Ombudsmann ved dennes kortvarige fravær, dersom Ombudsmannen bemyndiger vedkommende til det. Det synes ikke like naturlig at avdelingsdirektøren uten videre fungerer under Ombudsmannens langvarige sykefravær. En mulighet vil være at den valgte nestlederen for nemnda i slike tilfelle fungerer som Ombudsmann. Imidlertid kan det variere om nestlederen ønsker å overta denne oppgaven, som utøves på hel tid, derfor foreslår Presidentskapet at det blir overlatt til Stortinget å velge en stedfortreder for Ombudsmannen under dennes langvarige fravær. Grensen mellom kortvarige og langvarige fravær foreslås som utgangspunkt satt ved tre måneder, tilsvarende som hos Sivilombudsmannen. En stedfortreder som er oppnevnt av Stortinget, bør også lede møtene i nemnda. Bestemmelser om dette foreslås tilføyd i instruksene for nemndene.

Som nevnt velges det nå ikke varamedlemmer til Ombudsmannsnemnda. Nemnda har drøftet spørsmålet om varamedlemmer og ber om at dette blir vurdert av Stortinget.

Det velges varamedlemmer til de aller fleste andre kollegiale organer som velges av Stortinget. Av prinsipielle grunner bør dette etter Presidentskapets oppfatning gjøres også for Ombudsmannsnemnda, og bestemmelse om dette foreslås tilføyd i instruksene. Varamedlemmer vil bli valgt neste gang medlemmer skal velges.

Setningen "Han (dvs. Ombudsmannen) forestår den daglige virksomheten" forekommer nå bare i instruksene for nemnda for sivile vernepliktige. Setningen foreslås tatt med også i instruksene for Forsvarets ombudsmannsnemnd.

I § 2 i instruksene for Forsvarets ombudsmannsnemnd står det nå at Ombudsmannen er årslønnet og at lønnen fastsettes av Stortinget. Praksis er at Presidentskapet fastsetter lønnen, i likhet med Sivilombudsmannens lønn, og det foreslås at ordlyden i instruksene endres i samsvar med dette.

PRESIDENTSKAPETS TILRÅDING

Presidentskapet viser til ovenstående, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I Instruks for Forsvarets ombudsmannsnemnd gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Ombudsmannsnemnda består av sju medlemmer som velges av Stortinget for fire år om gangen. *Samtidig velges like mange varamedlemmer.* Et av medlemmene velges som leder og benevnes Ombudsmannen for Forsvaret. *Et annet medlem velges som nestleder. Ombudsmannen forestår den daglige virksomheten. Har Ombudsmannen forfall til et møte i nemnda, ledes møtet av nestlederen. Er Ombudsmannen på grunn av sykdom eller av annen grunn midlertidig forhindret fra å utføre sitt verv, kan Stortinget velge en stedfortreder til å gjøre tjeneste som Ombudsmann så lenge fraværet varer. Stedfortrederen leder også møtene i nemnda. Ved fravær inntil tre måneder kan Ombudsmannen bemyndige en tjenestemann ved sitt kontor til å ivareta den daglige ledelsen av kontoret.*

Ombudsmannen er årslønnet. Lønnen fastsettes av Stortingets presidentskap. De øvrige medlemmer tilkommer godtgjørelse etter komitéregulativet.

I § 8 første ledd endres "formann" til "leder".

II

I Instruks for Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Ombudsmannsnemnda består av sju medlemmer som velges av Stortinget for fire år om gangen. *Samtidig velges like mange varamedlemmer.* Et av medlemmene velges som leder og benevnes Ombudsmannen for de sivile vernepliktige. *Et annet medlem velges som nestleder. Ombudsmannen forestår den daglige virksomheten. Har Ombudsmannen forfall til et møte i nemnda, ledes møtet av nestlederen. Er Ombudsmannen på grunn av sykdom eller av annen grunn midlertidig forhindret fra å utføre sitt verv, kan Stortinget velge en stedfortreder til å gjøre tjeneste som Ombuds-*

mann så lenge fraværet varer. Stedfortrederen leder også møtene i nemnda. Ved fravær inntil tre måneder kan Ombudsmannen bemyndige en tjenestemann ved sitt kontor til å ivareta den daglige ledelsen av kontoret.

Ombudsmannen er årslønnet. Lønnen fastsettes av Stortingets presidentskap. De øvrige medlemmer tilkommer godtgjørelse etter komitéregulativet.

I § 9 første ledd endres "formann" til "leder".

III

Som nestleder for nemndene for tidsrommet inntil 31. desember 2005 velges Rune Kristiansen, Son.

IV

Vedtakene under I, II og III trer i kraft straks.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 30. oktober 2003

Jørgen Kosmo

Ågot Valle

Inge Lønning

Odd Holten

Lodve Solholm

Berit Brørby

